Liikenne- ja viestintävaliokunta

Eduskunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi HE 61/2018 vp ja sen täydentämisestä HE 104/2018 vp

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnassa on käsiteltävänä Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi HE 61/2018 vp ja sen täydentämisestä HE 104/2018 vp. Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry:ltä on pyydetty kirjallista asiantuntijalausuntoa. SKAL esittää lausuntonaan seuraavaa.

SKAL toistaa jo keväällä alkuperäiseen hallituksen esitykseen liittyneessä kuulemisessa esittämänsä näkemykset täydennettynä näkemyksillä, jotka koskevat lausuttavana olevaan esitykseen tehtyjä muutoksia.

Uudistuksen aikataulun muuttaminen siten, että tavoitteeksi otettiin uusien virastojen aloittaminen vasta 1.1.2019 oli tarpeen. Alkuperäinen suunnitelma vuotta aikaisemmasta aloittamisesta olisi ollut aivan liian tiukka. Tosin nyt maakuntauudistuksen siirryttyä vieläkin myöhäisempi aikataulu olisi voinut olla paikallaan. Lisäksi täydentävässä esityksessä voimaantulopäivämäärän perusteeksi esitetty asiakaslähtöisyyden varmistaminen ja lisääminen sekä asiakkaiden tarpeiden huomioiminen eivät varmaankaan ole riippuvaisia voimaantuloajankohdasta.

Täydentämisesityksen (HE 104/2018 vp) mukaan maakuntauudistusta koskevat viittaukset tai tekstiosuudet poistetaan erityisesti virastolaeista liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetusta laista sekä ratalaista. Viittaukset oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin (HE 29/2018 vp) muutetaan viittauksiksi hallintolainkäyttölakiin (586/1996). Tieliikennelaista annetun hallituksen esityksen (HE 180/2017 vp) liitelakeihin perustuvia säännöksiä muutetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä vastaavaan muotoon. Lisäksi esitykseen lisätään tieliikennelakia (267/1981) koskevat muutosehdotukset ja poistetaan pelastuslakia ja liikenteen palveluista annettua lakia koskevat lakiehdotukset.

SKAL katsoo, että muutokset ovat perusteltuja muiden esitysten etenemisaikataulussa ilmenneiden muutosten vuoksi. **SKAL edellyttää, että lakiehdotuksen edetessä seurataan tarkasti muiden säädösesitysten etenemistä ja varmistetaan se, että muutokset tehdään oikeassa järjestyksessä ja oikea-aikaisesti koskien erityisesti mm. tieliikennelakia, jonka uudistamista koskeva laki (729/2018) on hyväksytty, mutta tulee voimaan vasta 1.6.2020.**

SUOMEN KULJETUS JA LOGISTIIKKA SKAL RY Nuijamiestentie 7 T +358 9 478 999 skal@skal.fi **WWW.SKAL.FI**
Finlands Transport och Logistik SKAL rf | Finnish Transport and Logistics SKAL FI-00400 Helsinki F +358 9 587 8520 Y-0202176-1 www.skal.fi/sv | www.skal.fi/en

Kansainvälistä kehitystä ja ulkomaiden lainsäädäntöä kuvaavassa osuudessa on keskitytty väylätoimintojen ja liikenteenohjauksen sekä viestinnän valvonta- ja sääntelytehtävien kuvaamiseen. Liikenteen lupahallinnon, liikenneturvallisuuden kehittämisen tai säännös- ja määräysvalmistelun organisoinnista ei ole Ruotsia lukuun ottamatta kerrottu mitään. Nykytilan arviointiosuudessa kerrotaan, miten viranomaistoimintojen yhdistäminen tuo etuja, mutta itse nykytilan arviointia osuudessa ei juurikaan ole.

Esityksen tavoitteena on myös vahvistaa poikkihallinnollisuutta, edistää hallinnonalan siilotonta toimintaa palvelu-, tieto- ja verkkopolitiikassa sekä selkeyttää viranomaistehtäviä ja sujuvoittaa sääntelyä. Nämä ovat tarpeen sujuvan ja asiakaslähtöisen toiminnan mahdollistamiseksi. Toivottavasti siilottomuus näkyy myös ministeriöiden välillä. Tätä tarvitaan muun muassa siinä, että annetaan valvojalle työkaluja ja säädösperusta hoitaa valvontatehtäviä sekä siinä, että liikenteen ratkaisuja tehtäessä huomioidaan verottajan tiedonsaantitarpeet ja harmaan talouden torjunta. Lisäksi olisi hyvä ollut tarkemmin kertoa, miten esityksen mukainen virastouudistus sujuvoittaa sääntelyä.

Toteuttamisvaihtoehtoja koskevassa osassa viitataan esiselvitykseen ja laajaan lausuntokierrokseen. Lausunnoissa esiselvityksen tavoitteita on pidetty laajasti kannatettavina. Kohdasta ei kuitenkaan käy ilmi, katsottiinko lausunnoissa, että valittu toteuttamisvaihtoehto toteuttaa nämä kannatetut tavoitteet. Lausunnoista todetaan myös, että niissä nähtiin tarve hyvän yhteistyön jatkumiselle sekä se, että henkilöstön ammattitaito ja osaaminen tulisi muutoksessa turvata. Lisäksi todetaan, että palvelutaso muutoksen aikana ja sen jälkeen tulisi turvata sekä huomioida asiakasnäkökulma.

SKAL katsoo edelleen, että on tärkeää mahdollistaa tehtävissä erikoistuminen, jotta asiantuntijoiden osaaminen on syvällistä ja oman asiantuntija-alueen kattavaa. SKAL myös edellyttää, että uudistuksessa on varmistettava henkilöstön osaamisen ja motivaation säilyminen. Liikenteen eri osa-alueiden ja viestinnän organisaatioiden yhdistäminen ei saa johtaa yksityiskohtaisen ja syvällisen asiantuntemuksen katoamiseen ja pelkän yleisen hallinnon hoitamiseen.

Erityisesti on huolehdittava kuhunkin liikennemuotoon perehtyneiden henkilöiden vastuualueiden pitämisestä sopivan kokoisina, jotta aito liikennemuotokohtainen osaaminen säilyy, eivätkä tehtäväkokokonaisuudet tai osaamisalueet kasva liian laajoiksi. Myös eri osa-alueiden syvällisen osaamisen on säilyttävä kyseisellä osa-alueella. Viestintäverkon asiantuntija ei yleensä ole ajoneuvokaluston paras asiantuntija eikä tierakennuksen ammattilainen ole paras asiantuntija arvioimaan lentäjän koulutusta ja osaamista.

Uuden väyläviraston tehtävien on tarkoitus kohdistua uudistuksen jälkeen entistä selkeämmin laadukkaiden asiakastarpeita vastaavien liikenneväylien suunnittelemiseen, kehittämiseen ja kunnossapitoon. Väylävirasto tulee edelleen vastaamaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisesta ohjauksesta toimialallaan ja tienpidon yhteensovittamisesta sanotuissa keskuksissa.

SKAL:n mielestä olennaista on, että esitetty tienpidon ohjausmalli toimii myös käytännössä, eikä uudistus johda ainakaan väyläverkon kunnon heikkenemiseen. Tämän pitää toimia virastouudistuksen alusta asti, ja myös maakuntauudistuksen toteuttamisen jälkeen. Tältä osin on tärkeää, että maantielain muuttamisesityksen mukaiset virastojen tehtäväjaot konkretisoituvat ja liikenne- ja viestintäviraston rooli tienpidon valvontaviranomaisena toimii aidosti.

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Iiro Lehtonen	Ari Herrala
toimitusjohtaja	johtava asiantuntija